

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3078/2022. (II. 25.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla Bpkf.III.517/2020/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] A Kecskeméti Törvényszék 2020. szeptember 24-én meghozott 8.B.85/2020/65. számú végzésével a meghatalmazott védőként eljáró indítványozót a folyamatban lévő büntetőügyből kizárta. A büntetőeljárásban az indítványozó védő három terhelt védelmét látta el. Az eljárás során mindhárom terhelt úgy nyilatkozott, hogy a terhekre rótt bűncselekményeket nem követték el. Korábban az indítványozó egy negyedik terhelt védelmét is ellátta. Ezen terhelt folytatólagos gyanúsított kihallgatásán élt vallomás megtagadási jogával, és a gyanúsítás ellen panaszt tett arra hivatkozással, hogy a gyanúsítás tárgyát képező bűncselekményeket nem követte el. Ez a terhelt azonban a későbbiekben – védője útján – kezdeményezte egyezség megkötését, amelynek érdekében a bűnösségre is kiterjedő vallomást kívánt tenni, a bűncselekmények elkövetését és a bűnösségét el is ismerte. Ezt követően sor került az egyezség megkötésére, amelyet az indítványozó meghatalmazott védőként aláírt. Az indítványozó ugyanezen a napon a meghatalmazást felmondta.
- [3] A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 43. § (2) bekezdése értelmében több terhelt védelmében ugyanaz a védő akkor járhat el, ha a terheltek érdekei egymással nem ellentétesek. Ha a terheltek között érdekellentét áll fenn, akkor a több terhelt érdekében eljáró védőt ki kell zárni az eljárásból. A konkrét eljárásban az indítványozó közreműködött az egyezség megkötésében, jelen volt a beismerő vallomás megtételénél. A beismerés tényéből egyértelműen következik azonban, hogy a beismerő vallomást tevő és egyezséget kötő terhelt érdekei ellentétesek az indítványozó által védett másik három terhelt érdekével, akik mindvégig következetesen tagadták a bűncselekmények elkövetését. A bíróság álláspontja szerint az érdekellentét azzal nem küszöbölhető ki, hogy az indítványozó az egyezség megkötését követően felmondta a meghatalmazást az egyezséget megkötő terhelt vonatkozásában. A bíróság megállapította, hogy a terheltek között érdekellentét áll fenn, ezért a védőt a Be. 43. § (1) bekezdés c) pontja alapján kizárta.
- [4] Az indítványozó fellebbezést nyújtott be a kizárást megállapító végzés ellen. A Szegedi Ítéltábla 2021. január 4-én hozta meg végzését, amellyel helybenhagyta a kizárást kimondó elsőfokú végzést. Az Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság érvelésével a terheltek közötti érdekellentétre és a védő kizárására vonatkozóan. Az Ítéltábla a kizárás jogalapját korrigálta a Be. 43. § (2) bekezdésére, mert a Be. 43. § (1) bekezdés c) pontja tévesen került megjelölésre.
- [5] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, és kérte a Kecskeméti Törvényszék 8.B.85/2020/65. számú végzése, valamint a Szegedi Ítéltábla Bpkf.III.517/2020/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy álláspontja szerint a bíróság indokolásában figyelmen kívül hagyta a büntetőeljárás törvény kógens rendelkezését azzal, hogy a terheltek közötti érdekellentét vonatkozásában nem a vallomást tartotta egyedül meghatározónak. Véleménye szerint a bíróság ezen érvelése a jogbiztonságot súlyosan sértő parttalan joggyakorlathoz vezet. Hivatkozott továbbá a jogorvoslathoz való jog sérelmére azzal kapcsolatban, hogy az ítéltábla döntésében a kizárás kimondása a Be. más rendelkezésén alapult, amely ellen már nem volt további jogorvoslati lehetősége.

- [6] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [7] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó a panaszt ugyan elkésletten nyújtotta be, de az alkotmányjogi panasz benyújtásával egyidejűleg igazolási kérelmet csatolt, amelynek az Alkotmánybíróság 2021. május 31-én meghozott IV/740-4/2021. számú végzésében helyt adott. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [8] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további formai követelményeknek is megfelel, mert megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §-át), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdés], a támadott bírói döntéseket, tartalmaz a bírói döntés alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint rögzíti a kifejezett kérelmet a bírósági végzések megsemmisítésére.
- [9] 3.2. Az Alkotmánybíróság a panasz formai megfelelőségével kapcsolatban, a továbbiakban azt vizsgálta, hogy a jelen alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv. 27. §-ában előírt követelményeknek.
- [10] Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Abtv. 27. §-a alapján tehát a bírósági döntésekkel szemben előterjeszhető alkotmányjogi panaszok két esete különböztethető meg, az ügy érdemében hozott döntés, valamint a bírósági eljárást befejező egyéb döntés elleni alkotmányjogi panasz.
- [11] Az Abtv. 27. §-a elsődlegesen – az eljárást befejező egyéb döntések mellett – az érdemi határozatok megtámadását teszi lehetővé. Az Abtv. azonban nem határozza meg, hogy mit jelent az „érdemi határozat” és milyen döntések tartoznak ide, ezért az Alkotmánybíróságnak minden esetben egyedileg, az ügy jellegétől függően kell vizsgálnia azt, hogy mi tekinthető az ügy érdemében hozott határozatnak.
- [12] Az Abtv. rendszertani értelmezéséből – a jogalkotói szándéokra is tekintettel – az következik, hogy a jelenlegi jogszabályi környezetben az eljárás folyamán hozott bírósági határozatokkal szemben nincs lehetőség alkotmányjogi panasz benyújtására. Alkotmányjogi panasz keretében kizárólag az ügyek érdemében hozott végső döntések és a bírósági eljárást befejező egyéb döntések vizsgálhatók {3002/2014. (I. 24.) AB határozat, Indokolás [20]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben arra az álláspontra helyezkedett, hogy egy folyamatban lévő büntetőeljárásban a terhelt nem terjeszthet elő az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a védő kizárását kimondó bírósági határozattal szemben, mert az nem minősül sem az eljárást befejező, sem az eljárás érdemében hozott döntésnek.
- [13] Jelen ügyben azonban nem a terhelt, hanem a kizárással érintett védő nyújtott be alkotmányjogi panaszt. A védő szempontjából a kizárást kimondó határozat lezárja az eljárást, mert a továbbiakban a védő nem vehet részt a büntetőeljárásban, amely alapjaiban befolyásolja jogi helyzetét. Az Abtv. 27. §-a értelmezésében a kizárást kimondó határozat érdemi határozatnak tekinthető, amely az érintett személy, a védő alapvető jogait érinti, így alkotmányjogi panasz tárgya lehet.
- [14] 3.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság eljárása jelen esetben tehát annak vizsgálatára irányult, hogy az indítványozó által a kizárást kimondó határozattal összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos vélt alapjogsérelmek felvetnek-e alapvető alkotmányjogi kérdést vagy érdemben befolyásolják-e a bírói döntést.
- [15] Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelésével kapcsolatban a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti {lásd pl. 5/2020. (I. 29.) AB

határozat, Indokolás [47]; 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [31]; 3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [24]. Az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás konkrét ismérveit, következetes gyakorlata alapján így nevesíteni lehet azokat a követelményeket, részjogosítványokat, amelyek ezen alapjog alkotmányos tartalmát jelentik, amelyeknek megfelelően minősül, minősíthető tisztességesnek egy bírósági eljárás [lásd bővebben 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [33]].

- [16] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy alaptalanul került kizárásra a büntetőeljárásból. Alaptörvény-ellenesnek tartotta a bíróságok arra vonatkozó jogértelmezését, amely a terheltek közötti érdekellentét fennállásának időpontjára, kezdetére vonatkozott. Kifogásolta a bíróság arra vonatkozó jogértelmezését, hogy a terheltek közötti érdekellentét fennállását nem a beismerő vallomás megtételéhez kötötte, hanem a gyanúsítás ellen tett panaszt olyan körülményként értelmezte a bíróság, amely érdekellentétet keletkeztetett a gyanúsítás ellen panaszt tevő, illetve az egyezség során beismerő vallomást tevő és az egyezséget megkötő terheltek között. Az indítványozó álláspontja szerint a terheltek közötti érdekellentét akkor állapítható meg, ha a terheltek vallomása egymástól lényeges kérdésekben eltér, jelen esetben azonban nem állapítható meg az ellentét, mert a gyanúsítás elleni panasz még nem tekinthető a bűnösséget tagadó vallomásnak, amely alapján a terheltek közötti érdekellentét megállapítható lett volna.
- [17] 3.4. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog állított sérelmén keresztül valójában a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta. Az indítványozónak az Ítélet tábla végzésével, az indokolással szemben felhozott kifogásai alapvetően törvényességi, szakjogi jellegűek, amelyek a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság által még nem vizsgált alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetettek fel.
- [18] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként az Alaptörvény 24. cikk) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket csak az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel [3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]].
- [19] A jogértelmezés a bíróságok feladata: „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíráóság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” [3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]].
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróságok részletes indokát adták a védő kizárásának. A bíróság kifejtette, hogy a terhelti érdekellentét megállapítása során nem kizárólag a terhelti vallomásban foglaltak vehető figyelembe. Az eljárás iratai alapján a gyanúsítás ellen a terhelt azon az alapon tett panaszt, hogy a bűncselekményt nem követte el. A bíróság álláspontja szerint ezzel a gyanúsítás ellen panaszt tevő terhelt helyzete ellentétessé vált az egyezséget megkötő a bűncselekmény elkövetését beismerő terheltével, amely megalapozta a védő kizárását. A bíróság figyelembe vette azt a tényt is, hogy az indítványozó védő meghatalmazását a későbbiekben felmondta, azonban úgy ítélte meg, hogy arra már csak a kizárásra okot adó körülmény bekövetkezését követően került sor. A bíróság hivatkozott arra is, hogy a védő kizárása nem mellőzhető, mert ellenkező esetben abszolút eljárási szabálysértés valósulna meg, hiszen a tárgyalást olyan személy – a kizárt védő – távollétében tartanák meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező. Ez pedig az eljárás megismétlését, rendkívüli, ugyanakkor szükségtelen elhúzódsát eredményezné, így az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot sértené.
- [21] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Be. vonatkozó szakaszához fűzött kommentár alapján több terhelt érdekében ugyanaz a védő nem járhat el, ha a terheltek érdekei egymással ellentétesek. A bíróságnak – ha a védő az érdekellentét ellenére eljár – hivatalból kell vizsgálnia a terheltek közötti érdekellentét meglétét és a védő kizárásáról is határoznia kell (BH2004. 456.). A Fővárosi Ítélet tábla 1.Fkf.1643/2004. számú eseti

döntése szerint érdekellentétnek minősül, ha az egyes terheltek vallomása lényeges, a büntetőjogi felelősséget érintő kérdésekben eltérő. Az, hogy a terheltek érdekei ellentétesek-e, kizárólag a védekezésüknek, illetve a vallomásuknak a tartalma alapján dönthető el. Az EBH2004. 1114. számú büntető elvi határozat szerint nem áll fenn a terheltek közötti érdekellentét akkor, ha a terheltek érdeke nem sérül azáltal, ha a bíróság a másik terhelt előadását elfogadja. Amennyiben kötelező a védelem a tárgyaláson és a védő kizárásra kerül, úgy kell tekinteni, hogy az addigi tárgyalások olyan személy távollétében folytak, akinek a jelenléte kötelező lett volna, amely változatlanul hatályon kívül helyezési ok.

- [22] Mindezekre tekintettel egyértelműen megállapítható, hogy a terheltek közötti érdekellentét fennállását minden esetben az eljáró bíróságnak kell értelmeznie, amelyet jelen ügyben mind a Törvényszék, mind az Ítéletábla részletesen meg is tett. A bíróság jogértelmezése nem volt alkotmányjogi alapon kifogásolható, a bíróság eljárása során figyelembe vette az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseit.
- [23] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, valamint az indítvány nem támasztotta alá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét
- [24] 4. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapul vételével az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdések alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. február 8.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/740/2021.

